

فصل ۵

مدن

آمارگیری و انتشار مستمر آمار فعالیتهای مربوط به معادن از سال ۱۳۳۳ توسط وزارت صنایع و معادن وقت آغاز شد، این آمارها هر سال همزمان با انتشار «آمار فعالیتهای صنعتی»، ضمیمه نشریه مزبور به چاپ می رسید، ولی از سال ۱۳۳۹ آمارهای مزبور در نشریه ای مستقل تحت عنوان «آمار فعالیتهای معدنی ایران» منتشر گردید. اولین سرشماری از معادن کشور، در آذرماه سال ۱۳۴۲ توسط وزارت اقتصاد وقت انجام گرفت. از سال ۱۳۴۲ تا سال ۱۳۵۳، دفتر آمار وزارت اقتصاد با استفاده از آمارهای دفاتر معادن مناطق مختلف کشور، هر سال آماری از فعالیتهای معادن جمع آوری و منتشر می کرد. در سال ۱۳۵۳، دومین سرشماری از معادن متشکل کشور با همکاری مرکز آمار ایران و وزارت صنایع و معادن وقت انجام گرفت. از سال ۱۳۵۳ تا سال ۱۳۵۷، مرکز آمار ایران به طور سالانه بخشی از معادن را تحت عنوان معادن منتخب مورد آمارگیری قرار داد. از سال ۱۳۵۷ تا سال ۱۳۶۳، به دلیل عدم اجرای طرحهای آماری و نیز فراهم نبودن آمارهای ثبتی جامع، این بخش از فعالیتهای اقتصادی دچار خلاء آماری شد. در سالهای ۱۳۶۴ و ۱۳۶۵، مرکز آمار ایران به آمارگیری از معادن تحت پوشش بخش عمومی اقدام کرد و در سال ۱۳۶۶، سومین سرشماری از معادن کشور را به مرحله اجرا درآورد. از سال ۱۳۶۷ تا ۱۳۷۹ به استثنای سال ۱۳۷۰، آمارگیری از معادن کشور به طور سالانه انجام پذیرفت.

آمارو اطلاعات ارائه شده در این فصل از نتایج آمارگیریها و سرشماریهای فوق و آمارهای گزارش شده توسط وزارت تعاون حاصل شده است. که شامل مشخصات و عملکرد اقتصادی معادن و مشخصات عمومی شرکتهای تعاونی معدنی می باشد.

تعاریف و مفاهیم به کار رفته در این فصل به شرح زیر است:

معدن: مجموعه کانسار(ذخیره معدنی که بهره برداری از آن اقتصادی می باشد) و ماشین آلات و تسهیلاتی است که به منظور اکتشاف، تجهیز و بهره برداری و کانه آرایی از کانسار ایجاد شده است. کانه آرایی نیز به کلیه عملیات فیزیکی و شیمیایی که به منظور جدا کردن قسمتی از مواد باطله از کانه و یا تفکیک کانه ها از یکدیگر صورت می گیرد اطلاق می شود.

معدن در حال بهره برداری: معدنی است که دارای مجوز بهره برداری از وزارت معادن و فلزات (برای معادن غیر از شن و ماسه) یا از شهرداریها و فرمانداریهها (برای معادن شن و ماسه) می باشد و در سال آمارگیری، حداقل مدت ۳۰ روز به صورت پیوسته یا نا پیوسته مجموعه ای از عملیات استخراج (درپاره ای از موارد همراه با کانه آرایی) برای به دست آوردن کانه قابل فروش در آن انجام می شود.

مدیریت خصوصی: مدیریتی است که توسط افراد یا موسسات خصوصی اعمال می شود.

مدیریت عمومی: مدیریتی است که توسط وزارتخانه ها، سازمانهای دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، بانکها و شهرداریها اعمال میشود.

شاغلان: کلیه افرادی هستند که در داخل یا خارج معدن به صورت تمام وقت یا پاره وقت برای

معدن کار می کنند. شاغلان از نظر وظیفه ای که بر عهده دارند به شاغلان خط تولید (ماهر و غیرماهر) و سایر شاغلان تفکیک می شوند.

شاغلان ماهر خط تولید: کارکنانی هستند که به اعتبار دانش فنی و تجربه ای که کسب کرده اند، توانایی انجام یک قسمت از کار فنی خط تولید را داشته باشند، مانند مهندسان، تکنیسی‌های فنی، استادکاران سر کارگران، کارگران ماهر، تعمیرکاران و رانندگان.

شاغلان غیر ماهر خط تولید: کارکنانی هستند که شغل مورد تصدی آنان در خط تولید نیاز به تعلیم و کسب تجربه ندارد، مانند کارگران ساده، باربران، بارگیران.

سایر شاغلان: کارکنانی هستند که در معدن یا دفتر مرکزی به کار اداری، مالی و خدماتی اشتغال دارند و عموماً کارمند نامیده می شوند.

جبران خدمات مزد و حقوق بگیران: عبارت است از مزد و حقوق و سایر پرداختها (پول، کالا و...) به مزد و حقوق بگیران.

- منظور از مزد و حقوق، مجموع پرداختیهایی کارگاه به صورت پول و یا کالا تحت عنوان مزد و حقوق به مزد و حقوق بگیران است.

- سایر پرداختیهایی (پول، کالا و...) شامل پاداش، اضافه کار، هزینه خوراک و پوشاک، هزینه ایاب و ذهاب، حق اولاد، حق عائله مندی، حق مأموریت، بدی آب و هوا، سهم کار فرما از بیمه های اجتماعی، خواربار، بلیط اتوبوس و... به مزد و حقوق بگیران است.

تولید مواد معدنی: مجموع مواد معدنی حاصل از یک رشته فعالیت استخراج است که به اشکال گوناگون قابل عرضه به بازار می باشد. شایان ذکر است که در بعضی از رشته فعالیتها یا معادن، مواد معدنی به همان صورتی که از کانسار استخراج می شود عرضه می گردد در صورتی که در بعضی دیگر از رشته فعالیتها یا معادن مواد استخراج شده پس از انجام عملیات فیزیکی یا شیمیایی لازم به منظور جدا کردن قسمتی از مواد باطله، تفکیک کا نه ها و یا افزایش عیار ماده خام به بازار عرضه می شود. ضمناً در یک رشته فعالیت ممکن است چند ماده معدنی به دست آید مثلاً در رشته فعالیت "استخراج سنگ مس" سنگ مس، کنسانتره مس و کنسانتره مولیبدن حاصل می شود که مجموع آنها تولید رشته فعالیت مزبور محسوب می شود.

ارزش تولیدات: ارزش مواد معدنی استخراج شده و سایر تولیدات معدن به قیمت تولید کننده، یعنی قیمت فروش به مشتریان در محل معدن است.

سرمایه گذاری (ارزش تغییرات اموال سرمایه ای): عبارت است از تغییرات ایجاد شده در ارزش اموال سرمایه ای (ماشین آلات، ابزار و وسایل کار بادوام و تجهیزات اداری و وسایل نقلیه، ساختمان و زمین، راه اختصاصی، توسعه و اکتشاف و سایر) شامل ارزش خرید، تحصیل یا ساخت اموال سرمایه ای

جدید و هزینه تعمیرات اساسی اموال سرمایه ای موجود در معدن ، منهای ارزش فروش یا انتقال اموال سرمایه ای .

ارزش افزوده : عبارت است از ارزش دریافتیها (ستانده ها) منهای ارزش پرداختیها (داده ها) .

ارزش دریافتیها (ستانده ها) : عبارت است از ارزش تولیدات مواد معدنی ، سایر تولیدات ، ساخت و تعمیر اساسی اموال سرمایه ای توسط شاغلان و سایر دریافتیهای معدن که شامل دریافتی بابت کارهای کنتراتی ، تعمیرات جزئی ساختمان و لوازم و تجهیزات اداری ، تعمیرات جزئی ماشین آلات آزمایشگاه و ... می باشد .

ارزش پرداختیها (داده ها) : عبارت است از ارزش مواد و ابزار و وسایل کار کم دوام ، سوخت مصرف شده ، آب و برق خریداری شده وسایر پرداختیها که شامل پرداختی بابت کارهای کنتراتی ، تعمیرات جزئی ساختمان و لوازم و تجهیزات اداری ، تعمیرات جزئی ، ماشین آلات ، آزمایشگاه و ... می باشد .

شرکت تعاونی : رجوع کنید به فصل ۴ - کشاورزی ، جنگلداری و شیلات .

شرکت تعاونی معدنی : شرکت تعاونی است که در زمینه استخراج ، بهره برداری و فروش مواد استخراج شده از معادن فعالیت دارد .

۵-۱- مشخصات عمومی معادن در حال بهره برداری بر حسب فعالیت

جبران خدمات مزد و حقوق بگیران (هزار ریال)	تعداد شاغلان	تعداد معادن			سال و فعالیت
		مدیریت خصوصی	مدیریت عمومی	جمع	
۳۴۶۰۴۷	۲۹۷	۵۷	۸	۶۵	۱۳۷۰
۸۸۶۹۷۱	۲۳۹	۴۸	۵	۵۳	۱۳۷۵
۱۷۵۴۷۹۶	۲۳۷	۴۱	۷	۴۸	۱۳۷۹
۳۶۹۷۷۴۸	۳۷۴	۵۹	۵	۶۴	۱۳۸۰
۴۲۳۳۸۸۷	۳۴۸	۴۲	۲	۴۴	۱۳۸۱
۵۲۹۷۹۵۰	۳۲۷	۴۳	۹	۵۲	۱۳۸۲
۱۹۳۳۷۲۲	۱۳۶	۲۸	۲	۳۰	۱۳۸۴
۲۳۰۸۳۰۲	۱۴۴	۳۲	۳	۳۵	۱۳۸۶
۰	۰	۰	۰	۰	استخراج سنگهای فلزی غیر آهنی.....
۰	۰	۰	۰	۰	بوکسیت.....
۲۲۷۴۷۰۲	۱۴۱	۳۱	۳	۳۴	استخراج سنگ ، شن و ماسه.....
۰	۰	۰	۰	۰	شن و ماسه.....
۰	۰	۰	۰	۰	سنگ تزئینی.....
۸۴۰۹۴۰	۷۳	۱۸	۰	۱۸	سنگ لاشه.....
۷۲۲۵۰۰	۱۹	۱	۲	۳	سنگ آهک.....
۷۱۱۲۶۲	۴۹	۱۲	۱	۱۳	سنگ گچ.....
۰	۰	۰	۰	۰	استخراج مواد معدنی شیمیایی و.....
۰	۰	۰	۰	۰	سولفات استرونیسم.....
۳۳۶۰۰	۳	۱	۰	۱	استخراج نمک.....
۰	۰	۰	۰	۰	سایر فعالیتها.....

مأخذ - مرکز آمار ایران .

۵- معادن _____ سالنامه آماری استان کهگیلویه و بویراحمد- ۱۳۸۶

۵-۲- تعداد معادن درحال بهره برداری برحسب فعالیت

سال و شهرستان	جمع	استخراج سنگهای فلزی غیر آهنی ...	بوکسیت	استخراج سنگ ، شن وماسه و...	شن و ماسه	سنگ تزیینی
.....۱۳۷۰	۶۵	...	...	...	...	...
.....۱۳۷۵	۵۳	۱	۱	۵۰	۱۹	۱
.....۱۳۷۹	۴۸	۱	۱	۴۶	۲۲	۰
.....۱۳۸۰	۶۴	۱	۱	۶۲	۲۰	۳
.....۱۳۸۱	۴۴	۱	۱	۴۲	۱۱	۳
..... ۱۳۸۲	۵۲	۱	۱	۵۰	۲۱	۲
.....۱۳۸۴	۳۰	۰	۰	۲۹	۰	۲
.....۱۳۸۵	۳۵	۰	۰	۳۴	۰	۰
.....بویراحمد	۱۳	۰	۰	۱۲	۰	۰
.....کهگیلویه	۱۲	۰	۰	۱۲	۰	۰
.....گچساران	۷	۰	۰	۷	۵	۰
.....دنا	۳	۰	۰	۳	۰	۰
.....بهمنی	۰	۰	۰	۰	۰	۰

سالنامه آماری استان کهگیلویه و بویراحمد - ۱۳۸۶ _____ ۵- معدن

۲-۵- تعداد معادن درحال بهره برداری برحسب فعالیت (دنباله)

سال	سنگ لاشه	سنگ آهک	سنگ گچ	استخراج مواد معدنی شیمیایی و ...	سولفات استرونینیم	استخراج نمک
.....۱۳۷۰	...	...	...	...	...	...
.....۱۳۷۵	۱۰	۰	۲۰	۰	۰	۲
.....۱۳۷۹	۵	۱	۱۸	۱	۰	۱
.....۱۳۸۰	۱۳	۲	۲۴	۱	۰	۱
.....۱۳۸۱	۱۴	۲	۱۲	۰	۰	۱
.....۱۳۸۲	۱۵	۴	۸	۰	۰	۱
.....۱۳۸۴	۱۳	۳	۱۱	۰	۰	۱
.....۱۳۸۵	۱۸	۳	۱۳	۰	۰	۱
.....بویراحمد	۸	۲	۲	۰	۰	۱
.....کهگیلویه	۴	۰	۸	۰	۰	۰
.....گچساران	۰	۱	۱	۰	۰	۰
.....دنا	۱	۰	۲	۰	۰	۰
.....بهمنی	۰	۰	۰	۰	۰	۰

مأخذ - مرکز آمار ایران .

۵- معدن _____ سالنامه آماری استان کهگیلویه و بویراحمد- ۱۳۸۶

۳-۵- تعداد شاغلان معادن در حال بهره برداری بر حسب فعالیت (نفر)

سال و فعالیت	جمع	کارکنان خط تولید		سایر کارکنان (اداری ، مالی ، خدماتی)
		ماهر	ساده	
.....۱۳۷۰	۳۰۲	۵۹	۱۹۴	۴۹
.....۱۳۷۵	۲۳۹	۶۸	۱۰۱	۷۰
.....۱۳۷۹	۲۳۷	۷۸	۸۴	۷۵
.....۱۳۸۰	۳۷۴	۱۲۰	۱۷۱	۸۳
.....۱۳۸۱	۳۴۸	۱۵۷	۱۲۰	۷۱
.....۱۳۸۲	۳۲۷	۱۵۲	۸۶	۸۹
.....۱۳۸۴	۱۳۶	۶۵	۴۶	۲۵
.....۱۳۸۵	۱۴۴	۷۱	۵۰	۲۳
استخراج سنگهای فلزی غیر آهنی.....	۰	۰	۰	۰
بوکسیت.....	۰	۰	۰	۰
استخراج سنگ ، شن و ماسه.....	۱۴۱	۷۰	۴۹	۲۲
شن و ماسه.....	۰	۰	۰	۰
سنگ تزئینی.....	۰	۰	۰	۰
سنگ لاشه.....	۷۳	۳۸	۲۶	۹
سنگ آهک.....	۱۹	۱۲	۴	۳
سنگ گچ.....	۳۹	۱۹	۲۰	۱۰
استخراج مواد معدنی شیمیایی و.....	۰	۰	۰	۰
سولفات استرونیسم.....	۰	۰	۰	۰
استخراج نمک.....	۳	۱	۱	۱
سایر فعالیتها.....	۰	۰	۰	۰

مأخذ - مرکز آمار ایران .

سالنامه آماری استان کهگیلویه و بویراحمد - ۱۳۸۶ _____ ۵- معدن

۴-۵ مقدار و ارزش تولید مواد معدنی معادن در حال بهره برداری بر حسب فعالیت

ارزش (هزار ریال)		مقدار		فعالیت
۱۳۸۵	۱۳۸۲	۱۳۸۵	۱۳۸۲	
۱۱۶۶۷۱۶۵	۲۱۳۳۱۱۴۵	۷۸۵۱۱۱	۹۸۷۳۸۵	جمع
.	۱۵۰۰۰۰	.	۱۰۰۰	استخراج سنگهای فلزی غیر آهنی.....
.	۱۵۰۰۰۰	.	۱۰۰۰	بوکسیت(مترمکعب).....
۱۱۵۱۵۰۶۵	۲۱۱۱۳۶۴۵	۷۸۳۰۵۰	۹۸۶۳۸۵	استخراج سنگ ، شن و ماسه.....
.	۱۴۷۱۰۱۴۵	.	۷۶۶۹۳۵	شن و ماسه(مترمکعب).....
.	۲۳۶۵۰۰۰	.	۲۱۵۰۰	سنگ تزئینی(تن).....
۳۸۲۲۵۴۰	۲۰۹۵۰۰۰	۲۳۹۱۰۰	۶۴۹۵۰	سنگ لاشه(تن).....
۵۲۳۷۵۰۰	۱۲۹۶۰۰۰	۴۱۳۰۰۰	۸۱۰۰۰	سنگ آهک(تن).....
۲۴۵۵۰۲۵	۶۴۷۵۰۰	۱۳۰۹۵۰	۵۰۵۰۰	سنگ گچ(تن).....
.	.	.	.	استخراج مواد معدنی شیمیایی و.....
.	.	.	.	سولفات استرونیسیم.....
۱۵۲۱۰۰	۶۷۵۰۰	۱۹۵۰	۱۵۰۰	استخراج نمک(تن).....
.	.	.	.	سایر فعالیتها.....

مأخذ - مرکز آمار ایران .

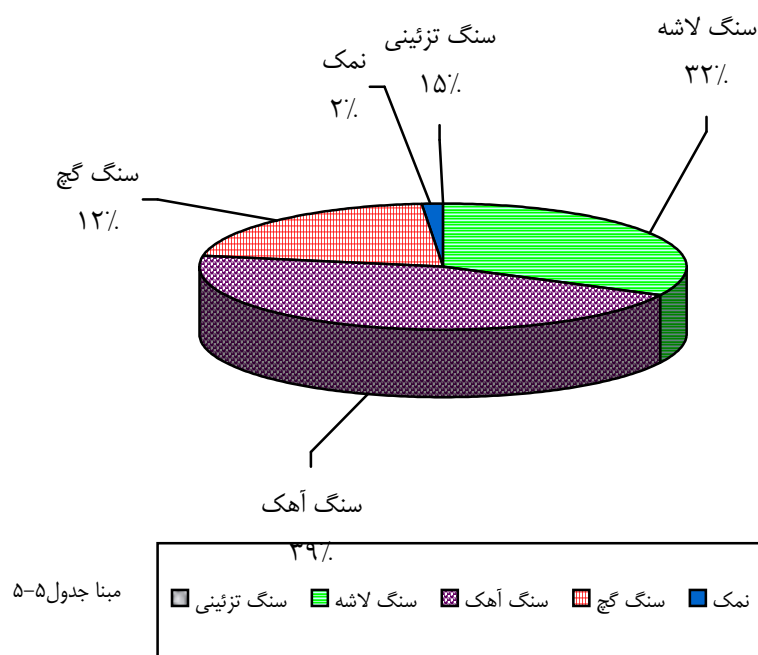
۵- معادن _____ سالنامه آماری استان کهگیلویه و بویراحمد- ۱۳۸۶

۵-۵- ارزش افزوده و ارزش پرداختیها و دریافتیهای معادن درحال بهره برداری برحسب فعالیت : (سال ۱۳۸۵)
(هزار ریال)

فعالیت	ارزش افزوده	پرداختیها (داده ها)	دریافتیها (ستانده ها)
جمع	۱۰۸۶۷۱۷۸	۸۱۴۹۸۸	۱۱۶۸۲۱۶۵
استخراج سنگهای فلزی غیر آهنی.....	.	.	.
بوکسیت (مترمکعب).....	.	.	.
استخراج سنگ ، شن و ماسه.....	۱۰۷۱۷۳۹۰	۸۱۲۶۷۶	۱۱۵۳۰۰۶۵
شن و ماسه (مترمکعب).....	.	.	.
سنگ تزئینی (تن).....	.	.	.
سنگ لاشه (تن).....	۳۵۱۷۲۳۸	۳۲۰۳۰۲	۳۸۳۷۵۴۰
سنگ آهک (تن).....	۴۹۲۶۱۵۰	۳۱۱۳۵۰	۵۲۳۷۵۰۰
سنگ گچ (تن).....	۲۲۷۴۰۰۲	۱۸۱۰۲۴	۲۴۵۵۰۲۵
استخراج مواد معدنی شیمیایی و.....	.	.	.
سولفات استرونیسم.....	.	.	.
استخراج نمک (تن).....	۱۴۹۷۸۸	۲۳۱۲	۱۵۲۱۰۰
سایر فعالیتها.....	.	.	.

مأخذ - مرکز آمار ایران .

نمودار ۱-۵- میزان ارزش افزوده بر حسب نوع ماده معدنی: ۱۳۸۵

۵- معادن _____ سالنامه آماری استان کهگیلویه و بویراحمد- ۱۳۸۶

۵-۶- سرمایه گذاری معادن در حال بهره برداری برحسب فعالیت و نوع اموال سرمایه ای : (سال ۱۳۸۵)
(هزار ریال)

فعالیت	جمع	ماشین آلات ، ابزار و وسایل کار بادوام و تجهیزات اداری	وسایل نقلیه
جمع	۵۰۰۰	۵۰۰۰	*
استخراج سنگهای فلزی غیر آهنی	*	*	*
بوکسیت (مترمکعب)	*	*	*
استخراج سنگ ، شن و ماسه	۵۰۰۰	۵۰۰۰	*
شن و ماسه (مترمکعب)	*	*	*
سنگ تزئینی (تن)	*	*	*
سنگ لاشه (تن)	*	*	*
سنگ آهک (تن)	۵۰۰۰	۵۰۰۰	*
سنگ گچ (تن)	*	*	*
استخراج مواد معدنی شیمیایی و	*	*	*
سولفات استروئیسیم	*	*	*
استخراج نمک (تن)	*	*	*
سایر فعالیتها	*	*	*

سالنامه آماری استان کهگیلویه و بویراحمد - ۱۳۸۶ _____ ۵- معدن

۵-۶- سرمایه گذاری معادن در حال بهره برداری برحسب فعالیت و نوع اموال سرمایه ای : (سال ۱۳۸۵) (دنباله)
(هزار ریال)

فعالیت	ساختمان و زمین	راه اختصاصی	توسعه و اکتشاف	سایر
جمع	*	*	*	*
استخراج سنگهای فلزی غیر آهنی...	*	*	*	*
بوکسیت (مترمکعب).....	*	*	*	*
استخراج سنگ ، شن و ماسه.....	*	*	*	*
شن و ماسه (مترمکعب).....	*	*	*	*
سنگ تزئینی (تن).....	*	*	*	*
سنگ لاشه (تن).....	*	*	*	*
سنگ آهک (تن).....	*	*	*	*
سنگ گچ (تن).....	*	*	*	*
استخراج مواد معدنی شیمیایی و.....	*	*	*	*
سولفات استرونیسم.....	*	*	*	*
استخراج نمک (تن).....	*	*	*	*
سایر فعالیتها.....	*	*	*	*

مأخذ - مرکز آمار ایران .

۵- معدن _____ سالنامه آماری استان کهگیلویه و بویراحمد- ۱۳۸۶

۵-۷- مشخصات عمومی شرکتهای تعاونی معدنی فعال در پایان سال

سال و شهرستان	تعداد	عضو	شاغلان	سرمایه (هزار ریال)
.....۱۳۷۰	۹	۶۷	۶۱	۵۲۸۲۰
..... ۱۳۷۵	۱۸	۱۵۰	۱۳۹	۴۱۸۹۷۰
..... ۱۳۸۱	۲۵	۱۹۹	۱۹۳	۱۰۵۵۸۷۰
..... ۱۳۸۲	۲۷	۲۱۴	۲۰۷	۱۰۱۵۳۷۰
..... ۱۳۸۳	۲۸	۲۲۱	۲۱۵	۱۰۲۵۸۷۰
..... ۱۳۸۴	۲۸	۲۲۳	۲۱۸	۱۰۸۰۸۷۰
..... ۱۳۸۵	۲۸	۲۲۳	۲۱۸	۱۰۸۰۸۷۰
..... ۱۳۸۶	۲۸	۲۲۳	۲۱۸	۱۰۸۰۸۷۰
..... بویراحمد	۸	۶۰	۵۶	۸۲۸۷۰
..... کهگیلویه	۹	۷۸	۷۸	۵۵۱۴۰۰
..... گچساران	۸	۵۶	۵۵	۱۳۹۶۰۰
..... دنا	۳	۲۹	۲۹	۳۰۷۰۰۰
..... بهمنی	۰	۰	۰	۰

مأخذ - اداره کل تعاون استان - (ر.پ).